



Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken

Datum 16 september 2014
Behandeld door T. Wallaart
Telefoonnummer
Ons kenmerk TW/mk-21120 103
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming (dossiernummer 33 348)

Geachte leden van de commissie,

De Nederlandse natuur-, landschaps- en dierenwelzijnsorganisaties (hierna: de groene organisaties) hebben met veel belangstelling kennis genomen van de nota van wijziging van het wetsvoorstel Natuurbescherming (TK 33 348) en het daarbij horende advies van de afdeling advisering van de Raad van State en nader rapport. Met het oog op de aanstaande behandeling van het wetsvoorstel Natuurbescherming door uw commissie, willen de groene organisaties graag een aantal punten onder uw aandacht brengen.

De groene organisaties hebben meermalen kritiek geuit op het oorspronkelijke wetsvoorstel en constateren dat de nota van wijziging een aantal verbeteringen bevat. De groene organisaties juichen dit toe. Daar staat tegenover dat het wetsvoorstel volgens de groene organisaties nog steeds op verschillende punten tekortkomingen heeft. In dit commentaar concentreren wij ons op de hoofdpunten. Het commentaar sluit aan bij de voorstellen in het visiedocument dat de groene organisaties in januari 2014 hebben gepresenteerd. De bijlage bevat een nadere toelichting en suggesties voor vragen voor uw debat met de staatssecretaris over het wetsvoorstel. Daarbij wijzen wij u graag ook nog op een aantal redactionele aspecten.

Op hoofdlijnen zijn de volgende verbeteringen in het wetsvoorstel nodig:

1) Algemene aanpassingen:

- betere bescherming van natuur op zee en afstemming met visserijwetgeving;
- duidelijkheid over systeem- en eindverantwoordelijkheid van het Rijk;
- wettelijke eisen voor verslaglegging en monitoring door provincies;
- de algemene zorgplicht moet ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn;
- extra randvoorwaarden voor de programmatische aanpak.

2) Gebiedsbescherming:

- ongedaan maken schrappen wettelijke bescherming van natuurmonumenten;
- wettelijke eisen stellen aan de bescherming van gebieden die vallen buiten Natura 2000;
- voorzien in wettelijke bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische en belevingswaarden.

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 2 van 7

3) Soortenbescherming:

- uitbreiding van de aanvullende lijst met een beperkt aantal beschermde inheemse soorten;
- wettelijke eisen voor de periodieke actualisatie van de aanvullende lijst;
- specifiekere wettelijke eisen voor actieve soortenbescherming;
- aanpassing van de verbodsbepalingen voor betere handhaafbaarheid van de passieve soortenbescherming;
- schrappen van jacht en van de lijst met bejaagbare soorten;
- verbieden van jacht in Natura 2000-gebieden;
- aanvullende voorwaarden stellen aan bestrijding van exoten;
- betere regels voor de handel via internet in inheemse en uitheemse dieren en planten.

Naast deze aanpassingen in het wetsvoorstel is het van essentieel belang om gelijktijdig te investeren in de handhaving van de natuurwetgeving. Er moet gezorgd worden voor voldoende middelen om de regels effectief te kunnen handhaven. Dit is nodig om handhavingcapaciteit te vergroten en ook om het kennisniveau bij handhavingsinstanties te verbeteren. Educatie, voorlichting en communicatie over de wetgeving aan ambtenaren, burgers, bedrijven en andere belanghebbenden moet veel meer aandacht krijgen.

Verder is het van groot belang zorg te dragen voor een zorgvuldige en integrale integratie van de Wet natuurbescherming in de Omgevingswet. De groene organisaties pleiten voor integrale opname van de Wet natuurbescherming in de Omgevingswet. Beide wetsvoorstellen worden gelijktijdig behandeld, maar integratie vindt pas op termijn plaats. De groene organisaties zijn tevreden dat dit principe nu overgenomen is. In het wetsvoorstel Omgevingswet is al een aantal relevante instrumenten opgenomen. Deze instrumenten sluiten nog niet allemaal goed aan op het wetsvoorstel Natuurbescherming. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, beheerplanbevoegdheid en vergunningen voor Natura 2000-activiteiten en flora en fauna-activiteiten die niet plaatsgebonden zijn. Ook ontbreken nog grote delen van het natuurbeschermingsrecht die later zullen moeten worden ingevoegd in de Omgevingswet.

Met vriendelijke groet,



Marc van den Tweel
Algemeen Directeur
Natuurmonumenten,

mede namens Soortenbescherming Nederland (samenwerking van Vogelbescherming Nederland, De Vlinderstichting, Stichting RAVON, Zoogdierverseniging, FLORON en EIS), Waddenvereniging, LandschappenNL, Dierencoalitie (18 organisaties), De Faunabescherming, Natuur en Milieufederaties, KNNV, Stichting de Noordzee, Wereld Natuur

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 3 van 7

Fonds, IVN, Samenwerkingsverband Nationale Parken, Milieudefensie, Natuur & Milieu,
Stichting Goois Natuurreservaat.

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 4 van 7

Bijlage

Algemeen

- Erkenning van intrinsieke waarde van natuur in de doelstellingen van de wet is positief: het is van essentieel belang dat dit in het wetsvoorstel blijft (art. 1.8a), omdat daarmee verzekerd wordt dat rekening wordt gehouden met de intrinsieke waarde van natuur in het afwegingsproces bij beleidsvorming, op het niveau van de wet, in de uitvoeringsregelgeving en bij het uitoefenen van wettelijke bevoegdheden. Wel zou de bepaling met de doelstellingen verplaatst moeten worden van paragraaf 1.3 naar paragraaf 1.1 van het wetsvoorstel. De doelstellingen vormen immers het overkoepelend, richtinggevend kader voor de uitvoering van de gehele wet. **Is de staatssecretaris bereid deze wijziging door te voeren?**
- Bescherming van natuur op zee is onvoldoende geregeld in het wetsvoorstel: het wetsvoorstel is van toepassing op het gehele Nederlandse deel van de Noordzee, inclusief de exclusieve economische zone met belangrijke beperkingen ten aanzien van visserij (art. 1.2). Het wetsvoorstel biedt echter vrijwel geen bescherming aan vissen en weekdieren. De visserijwetgeving vult deze lacune niet, omdat deze slechts een beperkt aantal (hoofdzakelijk commercieel geëxploiteerde) soorten dekt en primair een economische doelstelling heeft. Dezelfde problematiek geldt ook voor de bescherming van bedreigde zoetwatervissen in relatie tot de Visserijwet. Dit is een goed moment om er voor te zorgen dat de natuurwetgeving en de visserijwetgeving optimaal op elkaar worden afgestemd. Die afstemming is bovendien nodig om te verzekeren dat internationale verplichtingen en bevoegdheden ten aanzien van natuurbescherming op zee en visserij volledig en adequaat worden uitgevoerd. **Kan de staatssecretaris aangeven hoe ze deze lacune in de wetgeving gaat oplossen?**
- Duidelijkheid over systeem- en eindverantwoordelijkheid van het Rijk: de groene organisaties hebben geen principiële bezwaren tegen de voorgestelde decentralisatie van bevoegdheden naar provincies, maar benadrukken dat het Rijk de systeem- en eindverantwoordelijkheid draagt voor de effectiviteit van de natuurbeschermingswetgeving. **Kan de staatssecretaris aangeven hoe ze gaat zorgdragen voor uniformiteit in uitvoering en handhaving door verschillende bestuurslagen?**
- Wettelijke eisen nodig voor verslaglegging en monitoring door provincies: het wetsvoorstel voorziet in specifieke eisen voor het Rijk omtrent toezicht op de staat van instandhouding, het verzamelen van gegevens voor verslaglegging en het bevorderen van onderzoek en wetenschappelijk werk (art. 1.7). Er is echter niet voorzien in vergelijkbare eisen voor provincies die de belangrijkste verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de wet. **Is de staatssecretaris bereid om een bepaling in de wet op te nemen voor verslaglegging en monitoring door de provincies?**

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 5 van 7

- Algemene zorgplicht moet ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn: de zorgplicht die in het wetsvoorstel is opgenomen (art. 1.9) is uitsluitend bestuursrechtelijk handhaafbaar. Er zijn echter goede argumenten om de zorgplicht ook strafrechtelijk handhaafbaar te maken, zoals thans mogelijk is onder de Natuurbeschermingswet 1998 en verschillende andere wetten. **Wil de staatssecretaris dit alsnog doen of is zij anders bereid een deugdelijk onderzoek naar de handhaafbaarheid (inclusief strafrechtelijk) van de zorgplicht in te stellen?** Voor een nadere toelichting verwijzen de groene organisaties naar de opmerkingen die zijn gemaakt in de notities die u zijn toegezonden door de Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming (PDM).
- Programmatische aanpak vereist duidelijke randvoorwaarden: het is goed dat het wetsvoorstel een regeling bevat voor een programmatische aanpak (art. 1.11) die meer omvat dan stikstof en van potentieel groot belang kan zijn voor actieve soortenbescherming. Het verdient aanbeveling om extra voorwaarden op te nemen ten aanzien van het bereiken van natuurverbetering voordat ingrepen worden toegestaan, monitoring, controle en toezicht. **Kan de staatssecretaris expliciteren dat ontwikkelingsruimte pas benut kan worden als de resultaten van het programma bereikt zijn?** Ook de implicaties van het recente arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie over natuurmaatregelen in verband met de uitbreiding van de A2 (Arrest van het Hof van 15 mei 2014, zaak C-521/21) dienen onderzocht te worden en moeten voor zover nodig hun weerslag krijgen in het wetsvoorstel.

Gebiedsbescherming

- Wettelijke bescherming van natuurmonumenten en bijbehorende doelen niet schrappen: de groene organisaties zijn teleurgesteld dat in de nota van wijziging het schrappen van de natuurbeschermingsrechtelijke bescherming van bestaande natuurmonumenten niet teruggedraaid wordt. Hier is geen sprake van nationale koppen, maar van nationale wortels. Het verslechteren van de natuurbescherming door het schrappen van de wettelijke bescherming van natuurmonumenten staat op gespannen voet met de verplichtingen die Nederland op het gebied van natuurbescherming heeft. Bovendien verliezen typische belevingswaarden als rust, weidsheid, stilte en duisternis hun bescherming. **Is de staatssecretaris bereid de beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen bij wet te beschermen? Ook de nationale waarden in Natura 2000-gebieden?**
- Wettelijke eisen stellen aan bescherming van gebieden die vallen buiten Natura 2000: de groene organisaties willen bescherming van alle Nederlandse natuurgebieden en bijbehorende natuurwaarden in het wetsvoorstel. De wet moet minimaal planologische bescherming verplicht voorschrijven voor gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland of aangewezen worden als bijzondere provinciale natuurgebieden vanwege hun natuurwaarden, landschappelijke waarden of cultuurhistorische betekenis (art. 1.10). **Is de staatssecretaris bereid om het wetsvoorstel op dit punt aan te passen?**

Soortenbescherming

- De aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten beperkt uitbreiden: het wetsvoorstel voorziet in een aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten met

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 6 van 7

bijbehorend beschermingsregime (art. 3.10 e.v.). Dat is positief. De lijst in de bijlage is echter niet volledig, omdat er verschillende soorten (bepaalde soorten vissen, weekdieren, insecten en vaatplanten) ontbreken die op basis van de gehanteerde selectiecriteria wel kwalificeren. Een aantal van deze kwetsbare soorten is op dit moment wettelijk beschermd. **Is de staatssecretaris bereid bescherming van deze soorten voort te zetten door deze soorten alsnog toe te voegen aan de lijst?**

- In de wet opnemen dat de aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten periodiek wordt geactualiseerd: doordat de aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten nu onderdeel uitmaakt van de wet moet er een wetswijziging plaatsvinden om de lijst aan te passen. Uitgangspunt van de lijst is dat het soorten betreft die bescherming nodig hebben en het kan derhalve nodig zijn om de lijst met enige regelmaat aan te passen. **Is de staatssecretaris bereid in de wet op te nemen dat de lijst periodiek wordt geactualiseerd?**
- Actieve soortenbescherming is te vrijblijvend geformuleerd: het wetsvoorstel benadrukt actieve soortenbescherming sterk (art. 1.10) en dat wordt door de groene organisaties zeer gewaardeerd. Het wetsvoorstel legt de verantwoordelijkheid daarvoor geheel bij de provincies met volledige vrijheid in het kiezen van maatregelen. **Kan de staatssecretaris specifiekere minimumeisen en instrumenten voor actieve bescherming in de wet opnemen?** Daarnaast dient in het wetsvoorstel te worden bepaald dat de verplichting ten aanzien van actieve bescherming bij het Rijk ligt voor gebieden die niet provinciaal zijn ingedeeld (Noordzee, Eems-Dollard gebied).
- Passieve soortenbescherming moeilijk handhaafbaar door formulering verboden: de handhaving van de verbodsbepalingen wordt nodeloos lastig gemaakt door de manier waarop zij zijn geformuleerd in het wetsvoorstel. Zie daarvoor de opmerkingen die zijn gemaakt in de notities die u zijn toegezonden door de Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming (PDM) en de opmerkingen van de Raad van State over het niet van toepassing verklaren van het verbod op verstoring van vogels als dit geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5). **Is de staatssecretaris bereid om het vereiste dat een handeling "opzettelijk" wordt begaan in specifieke gevallen te schrappen? Zou zij de verboden uniformer kunnen formuleren? En is zij bereid om artikel 3.1 lid 5 te schrappen?**
- Jacht en lijst met bejaagbare soorten laten vervallen: de groene organisaties pleiten er voor om de (plezier)jacht en de lijst met vrij bejaagbare soorten geheel af te schaffen. Afschot mag dan alleen nog in het kader van schadebestrijding en voor het beheer van specifieke door het Rijk aangewezen diersoorten, onder de cumulatieve voorwaarden die in de wet zijn gedefinieerd. Het doden van dieren moet daarbij uitsluitend plaatsvinden als alle andere preventieve maatregelen gefaald hebben, en het doden de enige doelmatige oplossing is. De effecten van genomen maatregelen moeten gemonitord worden om een goed beeld te krijgen van nut en effect van de maatregelen. Faunabeheereenheden moeten een transparante werkwijze hebben en ook een goede afspiegeling zijn van de samenleving, hetgeen impliceert dat ook natuurbeschermings- en dierenwelzijnsorganisaties hier onderdeel van uitmaken. **Is de staatssecretaris bereid de lijst van vrij bejaagbare soorten af te schaffen? Op welke**

Aan Aan (plv) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 16 september
Ons kenmerk TW/mk-21120
Onderwerp wetsvoorstel wet natuurbescherming
Pagina 7 van 7

wijze gaat zij de transparantie en de brede maatschappelijke afspiegeling van faunabeheereenheden bevorderen?

- Jacht verbieden in Natura 2000-gebieden: jacht wordt in het wetsvoorstel ook mogelijk in Natura 2000-gebieden. Het voorgestelde afschaffen van de lijst met vrij bejaagbare soorten zou betekenen dat (plezier)jacht ook niet meer is toegestaan in deze natuurgebieden. Voor het geval dat niet gebeurt, dringen de groene organisaties er op aan om de jacht in Natura 2000-gebieden en andere beschermde natuurgebieden te verbieden, zoals dat nu het geval is. Jacht heeft namelijk een sterk verstorend effect op de aanwezige natuurwaarden in die kwetsbare gebieden. **Is de staatssecretaris bereid de Natura 2000-gebieden te vrijwaren van jacht?**
- Voorwaarden stellen aan bestrijding van exoten: niet alleen de handel in maar ook het bezit van aangewezen exoten wordt verboden. Dat is winst ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel. De groene organisaties stellen voor om de bestrijding van exoten, indien die toch moet plaatsvinden, te onderwerpen aan dezelfde strikte voorwaarden als beheer en bestrijding van schadelijke dieren in het algemeen en om dit expliciet in de wet op te nemen. Alleen als er sprake is van belangrijke schade of gevaar voor de volksgezondheid of een ander belang genoemd in de wet, kan een ontheffing voor bestrijding worden verleend. Dit geldt overigens ook voor verwilderde dieren. **Is de staatssecretaris bereid om bovenstaande voorwaarden voor de bestrijding van exoten en verwilderde dieren in het wetsvoorstel op te nemen?**
- Handel via internet in inheemse en uitheemse dieren en planten beter regelen: het wetsvoorstel voorziet niet in extra maatregelen aangaande handel in en bezit van (producten van) beschermde inheemse en uitheemse diersoorten. De groene organisaties pleiten voor een specifiek verbod op de handel via internet in (producten van) nader te bepalen dier- en plantensoorten die ernstig met uitsterven bedreigd zijn, zoals olifanten. Uit onderzoek van Interpol is naar voren gekomen dat Nederland één van de grootste Europese online ivoormarkten kent. Bovendien moeten er bij AMvB eisen worden gesteld aan de handel via internet in overige, ernstig met uitsterven bedreigde, dan wel kwetsbare soorten. Deze aanvullende regels zijn noodzakelijk om beter grip te krijgen op de internethandel, die de afgelopen 5 tot 10 jaar explosief is gegroeid. Hiermee wordt de transparantie van de internethandel vergroot en de monitoring door handhavingsinstanties vereenvoudigd, hetgeen een goede uitvoering en effectieve handhaving van de wet bevordert. **Is de staatssecretaris bereid om specifieke regels in het wetsvoorstel op te nemen om de internethandel in beschermde inheemse en uitheemse soorten tegen te gaan?**

